

Gaveoverføring av aksjer

Advokat
Øyvind Harila
Sticos

Når er det mulig å overføre aksjer fra foreldre til barn skattefritt, og hva er konsekvensene hvis overføringen ikke er skattefri?

Et spørsmål som ofte dukker opp i forbindelse med generasjonsskifter er om foreldrene kan gi barna aksjer mer eller mindre vederlagsfritt uten å måtte betale mye skatt. I denne artikkelen vil jeg gå igjennom en rekke bindende forhåndsuttalelser for å se hva skattemyndighetene har sagt om saken.

Utgangspunktet

Utgangspunktet er forholdsvis enkelt, gaveoverføring er ikke realisasjon¹ og gavemottak er ikke inntekt.² Til gjengjeld er gavesalg realisasjon,³ slik at giveren/selgeren må beregne gevinst/tap på aksjene (mottakeren/kjøperen blir fortsatt ikke skattlagt). Disse generelle utgangspunktene gjelder blant annet når foreldre gir aksjer til sine barn (uavhengig av alder). Imidlertid blir dette noe mer komplisert hvis aksjene blir gitt fra eller til et eller flere aksjeselskaper som foreldrene og/eller barna eier.

Overføring fra foreldre til barn

Dette er det enkleste tilfellet. Hvis aksjene blir gitt som en gave, blir det

I BFU 48/2002 ble det slått fast at det var mulig for far å overføre aksjer vederlagsfritt til barnas holdingselskap, uten at far ble skattlagt.

ingen skatt på verken foreldrene eller barna. Hvis aksjene blir overført i et gavesalg, er dette en realisasjon. Foreldrene skal derfor beregne gevinst/tap, men barna blir ikke skattlagt. En vanlig måte å gjøre dette på er at salgssummen blir satt til foreldrenes inngangsverdi, slik at det verken blir tap eller gevinst for foreldrene. Gevinsten/tapet beregnes som vanlig for gavesalg, noe som blant annet betyr at gavee-

mentet verken gir skatteplikt eller fradragrett.⁴

Gave og gavesalg

Skillet mellom en gave og et gavesalg er at giveren ikke mottar noe, eller bare et symbolsk vederlag⁵ når det er snakk om gave, mens selgeren mottar noe ut over det symbolske når det dreier seg om et gavesalg. Det er veder-

1 Skatteloven § 9-2 tredje ledd bokstav a.

2 Skatteloven § 5-50 tredje ledd.

3 Skatteloven § 9-2 første ledd bokstav a.

4 For mer om beregningen av gevinst/tap, se Skatte-ABC 2018/2019, Emne Tap, punkt 4.

5 Rt. 2001 s. 282.

lagets verdi som er av betydning, uavhengig av vederlagets art.

For eksempel vil to personer som bytter aksjer, helt klart ha realisert sine aksjer.⁶ I spesielle tilfeller kan dette gjelde selv om giveren teknisk sett ikke mottar noe selv, noe BFU 7/2018 er et godt eksempel på. Her skulle bror gi aksjer til sine onkelbarn, mens søsteren skulle gi andre aksjer til sine tantebarn. Hver overføring var isolert sett skattefri, men Skattedirektoratet så disse transaksjonene i sammenheng og anså dette som en byttehandel. Bror og søster ville derfor ha blitt gevinstbeskattet hvis de gjennomførte transaksjonene.

Grensedragning til symbolsk

Når det gjelder grensedragningen for hva som er symbolsk, må dette vurderes konkret i hvert tilfelle. Ifølge SkatteABC⁷ vil et vederlag på under fem prosent av markedsverdien vanligvis være symbolsk, mens et vederlag på over én million kroner vanligvis ikke vil være symbolsk. Skattemyndighetene legger altså til grunn at jo større markedsverdi aksjene har, jo mindre andel av markedsverdien må betales for at gaven skal være mer enn bare symbolsk.

Overføring til aksjonærens holdingselskap

På grunn av fritaksmetoden er det noen åpenbare fordeler ved å overføre aksjene til et holdingselskap kontra å eie aksjene direkte. Problemet er at ifølge langvarig forvaltningspraksis vil aksjonæren bli skattlagt⁸ hvis aksjene blir overført vederlagsfritt til deres eget holdingselskap.⁹ Det betyr at hvis holdingselskapet mottar aksjene gratis eller til underpris, så vil aksjonæren likevel bli skattlagt som om vedkommende solgte aksjene til markedspris.

Dette gjelder også i generasjonsskifte-tilfellene. Hvis et barn har mottatt foreldrene sine aksjer, noe som kan

skje skattefritt, kan ikke vedkommende skattefritt overføre aksjene til sitt eget holdingselskap.

Det er vanligvis mulig å løse dette problemet med hjelp av skattefrie omorganiseringer, for eksempel via en såkalt drop-down-fusjon, men dette medfører vanligvis en hel del kostnader til revisorer, advokater og eventuelle andre rådgivere. En enklere løsning, hvis man planlegger på forhånd, er rett og slett at foreldrene gir aksjene direkte til barna sitt holdingselskap.

Overføring fra foreldre til barnas holdingselskap

I BFU 48/2002 ble det slått fast at det var mulig for far å overføre aksjer vederlagsfritt til barnas holdingselskap, uten at far ble skattlagt. Dette til tross for at en lignende overføring fra far til fars holdingselskap vil føre til skatt. Skattedirektoratet har opprettholdt dette standpunktet i bindende forhåndsuttalelser også etter at fritaksmetoden ble innført¹⁰ og arveavgiften ble avvirket.¹¹ På grunn av at praksisen har holdt seg så lenge, må den etter min vurdering ha blitt bindende.¹²

Skattedirektoratet synes blant annet å ha lagt vekt på at overføring til barnas holdingselskap i realiteten er en verdioverføring til noen som giveren ønsker å berike. Men denne «noen» må altså være noen andre enn giveren selv (og som vi skal se senere i denne artikkelen, også noen andre enn ektefellen).

I henhold til uttalelsene er det et vilkår at aksjene enten har en positiv inngangsverdi, eller at verdien av de aksjene som avstås er betydelig høyere enn den skattefordelen foreldrene oppnår ved å kvitte seg med aksjer med negativ inngangsverdi.¹³

Her er det altså viktig å planlegge eierstrukturen før man overfører aksjene. Det kan bli dyrt å ordne dette i ettertid.

Overføring til barna fra foreldrene sitt holdingselskap.

Når aksjene overføres fra et holdingselskap, er det formelt sett holdingselskapet som gir gaven. En slik vederlagsfri overføring vil være et utbytte for aksjonæren hvis gaven gis til noen som skatterettslig skal identifiseres med aksjonæren.¹⁴ Det følger rett ut av lovens ordlyd at overføring fra foreldrene sitt holdingselskap til barna, skal anses som utbytte til foreldrene. Ifølge forvaltningspraksis¹⁵ gjelder det samme hvis aksjene blir overført til barna sitt holdingselskap. Foreldrene vil altså bli skattlagt for overføringen, uansett om aksjene blir gitt til direkte til barna, eller til et AS som barna eier. Utbytts størrelse blir lik aksjenes markedsverdi,¹⁶ eventuelt med fradrag for salgssummen hvis dette er et gave-salg.¹⁷

Ingen billige og enkle løsninger

Det finnes veier rundt skatten, men ingen som er billige og enkle. En mulig løsning er å fusjonere ut aksjene i et nytt holdingselskap og så gi barna aksjene i det nye holdingselskapet. Ulempen med fremgangsmåten er at dette kan bli relativt kostbart grunnet honorarer til rådgivere av forskjellige slag. Her må man foreta en kost/nyttevurdering av om skattefritaket er verdt kostnaden ved gjennomføringen.

En annen ulempe er at det ikke er helt avklart om denne framgangsmåten kan bli gjennomskåret i henhold til den ulovfestede omgåelsesnormen. I en forhåndsuttalelse¹⁸ ble en slik ordning ikke gjennomskåret, men her mente skattedirektoratet kanskje noe overraskende at hovedformålet med fremgangsmåten ikke var å spare skatt. Jeg kan ikke helt avskrive muligheten for at et slikt opplegg kan bli gjennomskåret i andre tilfeller hvor det er klart at hovedformålet med ordningen er å spare skatt. Jeg antar at risikoen er liten siden Høyesterett tross alt har akseptert at et selskap fisjonerer ut et

¹⁴ Skatteloven § 10-11 andre ledd første punktum.

¹⁵ BFU 27/2009.

¹⁶ Skatteloven § 5-3.

¹⁷ Hvis dette er et rent salg til markedsverdi blir det naturlig nok ingen skatt.

¹⁸ BFU 16/12.

⁶ Skatteloven § 9-2 første ledd bokstav c.

⁷ Skatte-ABC 2018/2019, Realisasjonsbegrepet, punkt 3.8.2.

⁸ Hjemmelen er skatteloven § 13-1.

⁹ Se blant annet Utv. 1988 s. 723 og Utv. 1997 s. 624.

¹⁰ BFU 20/2008.

¹¹ BFU 25/2014.

¹² For mer om forvaltningspraksis sin bindende virkning, se blant annet Rt. 2001 s. 1444.

¹³ BFU 8/2018.

driftsmiddel med det formål å kunne selge driftsmiddelet skattefritt under fritaksmetoden.¹⁹

Overføring til ektefelle

Overføringer mellom ektefeller er ikke realisasjon.²⁰ I utgangspunktet blir det derfor ikke skattemessig gevinst/tap på slike transaksjoner. Motsatsen er at en person som vederlagsfritt gir aksjer til sin ektefelles holdingselskap, i henhold til forvaltningspraksis,²¹ vil bli skattlagt på samme måte som om han vederlagsfritt gav aksjer til sitt eget holdingselskap.

Merk også at på samme måte som for barn, så blir verdioverføringer til ekte-

feller identifisert²² med overføringer til aksjonær. Det betyr at aksjonæren blir utbyttebeskattet hvis aksjeselskapet vederlagsfritt overfører verdier til ektefellen.

Overføring til samboer

Til forskjell fra når det gjelder ektefeller, så er det ikke særregler for overføringer mellom samboere. De vanlige reglene for overføringer mellom to separate personer, som gjennomgått ovenfor, vil derfor gjelde når aksjer blir overført fra en samboer til en annen. Videre skal en samboer som mottar verdier fra et aksjeselskap ikke identifiseres med aksjonæren. Det betyr at det i utgangspunktet ikke blir utbytteskatt hvis et aksjeselskap overfører aksjer til

aksjonærens samboer. I praksis vil nok slike overføringer likevel bli skattlagt siden det kan være vanskelig for aksjonæren å sannsynliggjøre at overføringen ikke medfører en fordel for ham/henne.²³

Når det gjelder overføring av aksjer fra en samboer til den andres holdingselskap, så har ikke jeg sett at dette har blitt drøftet i teori eller praksis. Juridisk sett er samboerne langt mindre sammenknyttet enn to ektefeller, slik at man ikke nødvendigvis kan legge til grunn at en slik overføring skal behandles på samme måte som for ektefeller. Hvis det er ønskelig å foreta en slik transaksjon, vil jeg nok anbefale at man først ber om en bindende forhåndsuttalelse.

19 Rt. 2014 S. 227.

20 Skatteloven § 9-2 tredje ledd, bokstav a.

21 Skatteklagenemnda stor avdeling sak nr. 96/2018.

22 Skatteloven § 10-11 andre ledd.

23 Benn Folkvord Utbytte 2013 s. 188.

Om Forskning og revisjon

Kyrre Kjellevoid (29) er mottaker av Revisorforeningens doktorgradsstipend og har nettopp påbegynt andre året av sin doktorgrad i revisjon og finansregnskap ved Norges Handelshøyskole. For tiden er han på forskningsopphold ved University of Alabama i Tuscaloosa (USA) der han forsker på revisjonen av virkelige verdier og bruken av verdsettelses spesialister. I denne spalten vil han presentere relevante forskningsfunn fra inn- og utland i et forsøk på å gjøre forskningen mer tilgjengelig for praktiserende revisorer.

Når mer revisjonsbevis gjør revisor ukomfortabel

En nylig publisert studie viser at følelser har betydning for revisors gjennomføring av revisjonen og at behovet for å forsvare vurderinger kan lede revisor til ikke å benytte seg av revisjonsbevis som er tilgjengelig, eller at revisor avstår fra å hente inn mer informasjon.

Man kan si at det er to hovedgrunner til at revisor henter inn revisjonsbevis: 1) for å redusere risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet til et planlagt og tilstrekkelig lavt nivå og 2) for å forsvare sine beslutninger mot kritikk i etterkant.

Teori på informasjonsinnhenting

Psykologisk forskning viser at mennesker som er motivert for å komme frem til en nøyaktig beslutning, vil samle inn nok bevis til de føler at de har oppnådd en tilstrekkelig grad av sikkerhet

og tillit til at de har gjort en riktig vurdering. Etter dette punktet vil mer informasjon true den tilliten de har til at vurderingen er riktig, og de vil følgelig være motivert til ikke å behandle denne informasjonen eller skille ut informasjon som kan være en trussel mot det de har bestemt seg for.¹

I sum vil mer revisjonsbevis kunne gi revisor økt trygghet for at klientens påstander er riktige opp til det nivået som gjør at revisjonsrisikoen er redusert til et tilstrekkelig lavt nivå. Når nødvendig trygghet er der, vil revisor kunne betrakte mer revisjonsbevis som ubehagelig og prosessere den ulikt for å forsvare beslutninger mot kritikk. Altså skifter sinnstilstanden fra å søke nøyaktige beslutninger, til et ønske om å forsvare nøyaktigheten.

Trygghet med vurderingen

Revisors tillit, eller trygghet, til at en vurdering er riktig, omtales ofte i både forskning og praksis som graden av «comfort» for at nok bevis er samlet inn etc. Det er en følelsesmessig tilstand hos revisor av at han har solid grunnlag for vurderingene.

En nylig publisert studie gjennomført på amerikanske revisorer, tok for seg vurderingen av en garantiforpliktelse, der man eksperimentelt lot noen revisorer vurdere et estimat med middels usikkerhet, og andre et med høy usikkerhet. Videre varierte man mellom deltakerne hvorvidt de ble møtt med mye eller lite bevis fra klienten når det gjaldt intervallet på estimatet.

Man ønsket å undersøke hvordan graden av «comfort» hang sammen med hvor mye revisjonsbevis som revisor hadde tilgang til.

1 Hvis leseren er interessert i mer forskning på dette, kan man søke etter «Heuristic-Systematic Model (HSM)» på Google Scholar.